

Temperaturat e larta- stres për lopët e qumështit

*Përgatitur nga Franz Riegler,
Konsulent i Schaumann dhe Aksioner i Austria Praemix shpk
Përkthyer dhe përpunuar nga Olger Nanagjoka*

Temperaturat e larta në verë shkatojnë tek lopët e qumështit një situatë të shtuar stresi. Respektimi i rregullave të thjeshta të mbarështimit dhe masave të caktuara në teknikat e ushqimit lehtësojnë prodhimtarinë dhe ulin rrezikun e pasojave negative në shëndet dhe rendiment.

Stresi manifestohet me reduktimin e konsumit të ushqimit duke zvogëluar kështu dhe prodhimin e qumështit. Përveç kësaj, përmbajtja e yndyrave dhe e proteinave në qumështit bie. Po ashtu, pasojat e temperaturës së lartë mund të jenë një gjëndje shëndetësore e përkeqësuar e gjirit dhe e shëndetit në përgjithësi.

Ujë i freskët dhe shumë ajër

Gjatë periudhës së nxehtë lopët kanë nevojë për më shumë ujë. Eksperimentet në Hülsenberg (laboratori kërkimor i Schaumann) kanë treguar se në një temperaturë ambjenti prej afërsisht 10 gradë në muajin prill, një lopë qumështore me rendiment të lartë ka nevojë për 88 litër ujë në ditë.

Disa eskperimente gjatë verës së kaluar kanë treguar vlera mesatare prej 120 litër ujë në ditë. Kjo do të thotë që në sezonin e ngrohtë, lopëve duhet t'u jepet shumë ujë i freskët.

Gjithashtu një ventilim i mirë i stallës redukton stresin që shkaktohet nga nxehtësia. Prej disa vitesh përdoren ventilatorë të fuqishëm që vendosen në një distancë prej 15-20 metër. Një masë efektive në ditët e nxehta është edhe vendosja e ventilatorëve të shoqëruar me sistem uji, mundësisht me pika sa më të vogla, në mënyrë që të evitohet lagështira në koridoret e stallës.

Në kullota lopët kërkojnë instiktivisht vende me hije pemësh, kjo duhet të garantohet edhe në ambientet e hapura nëpërmjet strehave mbrojtëse në stallat e hapura, duke evituar daljen vetëm në mëngjes dhe në darkë.

Përshtatja e racionit ushqimor

Në temperatura të larta lopët vuajnë shpesh nga acidoza dhe shkaqet kryesore janë dy. Shkaku i parë është ulja e konsumit të ushqimit të lopët gjatë këtyre temperaturave. Si pasojë ato konsumojnë më pak energji dhe lëndë ushqyese, duke u reflektuar në reduktimin e lëndëve ushqyese të qumështit. Rekomandimi për rritjen e nivelit të koncentratës çon në rritje të aciditetit në rumen. Në këto kushte, pasojë tjetër është dhe dëmtimi i shëndetit të thundrave, por edhe i shëndetit të gjirit dhe pjellorisë.

Studimet tregojnë se në rastet e aciditetit të tepërt në rumen, popullacioni mikrobik dëmtohet si pasojë e rritjes së nivelit të endotoksinave, të cilat nga njëra anë kanë një ndikim negativ në sistemin imunitar dhe p.sh. një efekt negativ në qarkullimin e gjakut në indin e lekurës dhe thundrave. Për këtë arsye rekomandohet aplikimi i racioneve të pasura me celulozë (10-11% celulozë e papërpunuar) si dhe rritjes së nivelit të energjisë nëpërmjet shtesës së yndyrave me efekt mbrojtës për rumenin (Schaumann Energy). Yndyra është shumë e pasur me energji dhe gjatë procesit të tretjes çliron më pak energji se tretja e karbohidrateve.

Shkaku i dytë i një statusi acid të metabolizmit qëndron edhe në reaksionin e natyrshëm të organizmit të lopëve, i cili tenton të çliroje nxehtësinë nëpërmjet djersitjes dhe gulçimit të vazhdueshëm, duke çliruar më shumë CO₂ dhe si pasojë duke shkaktuar Alkalozë respiratore (frymëmarrje të vështirë). Lopa shkarkon gjithmonë e më shumë bikarbonate nëpërmjet urinës dhe njëkohësisht reduktohen karbonatet që janë prezente si pasojë e pështymës gjatë gulçimit.

Si pasojë rezulton një kapacitet puferik, i cili ndikon negativisht në vlerën e pH në rumen. Furnizimi i duhur me celulozë e neutralizon këtë proces, nxit ripërtpjen dhe stimulon sekrecionet e

pështymës. Gjendja mund të lehtësohet me shtimin e substancave mbrojtëse ndaj ketozës (substancia puferike për rumenin).

Rëndësia e nivelit të ekuilibrar të Elektroliteve

Proçesi i djersitjes shoqërohet me humbje të elektroliteve, si kaliumi dhe natriumi, të cilat duhet të zëvendësohen. Nga njëra anë raporti optimal midis kaliumit dhe natriumit, nga ana tjetër raporti midis klorit dhe sqfurit duhet të marrin vlera ndërmjet 250 dhe 350 mq/kg LTH.

Ky raport është konsideruar prej shumë vitesh në konceptimin e produkteve të SCHAUMANN, të tilla si: RINDAVIT ACTIV PLUS ose RINDAVIT LF AKTIV. Përdorimi i përbësërve aktiv në racionet ushqimore (sidomos në ato me përmbajtje misri), të cilat zakonisht përmbajnë pak kalium, mund të ndikojë pozitivisht në balancimin e kaliumit gjatë muajve të nxehtë të verës. Schaumann në Hülsenberg dhe në Hungari ka testuar me sukses përzierjet specifike të ushqimit të pajisur me mineralet e duhura.

Stresi që i shkaktohet lopës për shkak të të nxehtit nuk mund të eliminohet plotësisht, por duke ndërmarrë masat e përmendura më sipër, gjendja e lopës lehtësohet dukshëm, ndaj rekomandohet të shfrytëzohen të gjitha mundësitë për të mbajtur një prodhimtari të lartë edhe gjatë muajve të verës.